

Độc: Tiếng hát người nô lệ mới của Nguyễn Ước

Nguyễn Hồng Nhung

Một bài ca du dương ngân vang như tiếng đàn organ trong nhà thờ đêm Noel, tưởng như nghe tiếng sóng dạt bờ khao khát, trầm dội trắng xóa đêm ngày vào vách đá dựng đứng của đại dương, tưởng bức tranh chói chang nắng và những nụ cười mùa gặt hạnh phúc mỗi lần ta âm thầm chiêm ngưỡng trong viện bảo tàng, tưởng những trang sách rón rén động vào ký ức, mơ màng tới một viễn cảnh thanh bình, đời người chưa hưởng trọn vẹn bao giờ...

Ôi tiếng Việt! có thể nào thứ tiếng Việt yêu dấu quen thuộc, lại có thể gây xúc động tâm hồn ta đến thế khi đọc bài ca này?

Có thể nào đây là thứ tiếng Việt mệt mỏi hôm nay, thứ ngôn ngữ báo chí hàng ngày nghiền nát giác quan, trộn nhào cảm xúc, thứ thơ văn nhảm nhảm bụng đau vụn vặt nhân tình thế thái, thứ ngôn ngữ mờ ảo khát vọng hòa nhập của những blog, những thiên tài mạng?...

Không, không, hình như tiếng Việt đã ngủ quên như tâm hồn ta hôm nay, thứ tâm hồn rã rượi trong cơn chạy trốn- hay đang vồ bắt?- cuộc đời vật chất hóa, để quên hẳn chức năng tích cực nhất của ngôn ngữ ta đang dùng mỗi ngày, là bảo tồn và tái tạo ngọn lửa sống vĩnh cửu lay lút trong mỗi con tim, mỗi tâm hồn Người.

Độc bài ca này của Nguyễn Ước thấy bức tranh đời người quá sinh động và đẹp để bị dập vùi chớp nhoáng trước ngọn sóng thần hủy diệt của sự Thoái hóa. Tiếng kêu cứu ngàn đời thất kinh của loài người trước sự tàn phá của „Sóng gió”- của những gì được mệnh danh là sự Xấu xa chống lại lịch sử tiến hóa của con người.

Đời sống này trong bài thơ văn xuôi của Nguyễn Ước đâu phải bây giờ mới có, nó là tổ tiên, là ngày hôm qua của đời sống hôm nay, là cha ông, cha mẹ, là chúng ta, là con cái và cháu chắt sau này của mỗi nhà.

Tất cả đều đã có sẵn, như linh hồn đã có sẵn trong mỗi hình hài hiện sinh của ta, để ta xúc cảm và nhận biết rằng: cái gọi là xấu xa đây cũng chính là chúng ta, là anh là tôi, là mỗi người. Con người vừa là những kẻ nô lệ- dù mới hay cũ- vừa là những chủ nhân tạo dựng nên cuộc sống thanh bình đẹp như bức tranh mơ ước

vĩnh hằng, như Nguyễn Ước đã vẽ, vừa chính là kẻ Xấu mang lại những ngọn sóng thần hủy diệt những thế hệ người.

Cuộc sống người đẹp hay xấu do chính bàn tay chúng ta tạo dựng nên.

Với một điều kiện duy nhất: ĐỪNG VÔ CẢM, hồi trái tim con người!

Bài thơ văn xuôi này làm người đọc xúc cảm vì thế.

Tiếng Việt yêu dấu đẹp gấp bội lên vì thế.

Chừng nào trái tim con người còn biết yêu cuộc sống, yêu điều Thiện, yêu cái tốt đẹp, biết đau lòng trước những nỗi hủy diệt và thân phận làm nô lệ cho cái Thoái hóa, cái Vô cảm, cái Tội tệ Giả dối,

chừng đó ngôn ngữ Người mãi mãi vẫn sẽ là những giọt nước mắt mặn như nước biển, lăn tràn trong những khóm mắt ưu tư, gọi con người hãy tỉnh giấc, hãy nhìn lại bản thân mình và hãy biết cách sống ra sống.

Cho xứng đáng với một đời sống Con Người.

(Budapest 24-10-2009)

Tiếng hát người nô lệ mới

Nguyễn Ước

Lúc đó, sóng gió loạn cuồng vùn vụt nổi lên tràn ngập bốn phương trời đất nước.

Sóng cuộn cuộn từ khơi đại dương xanh thẳm cuốn thuyền mỏng manh ngư phủ già nua khổ hạnh chìm xuống lòng biển thâm u.

Gió toi bời thổi từ núi rừng huyền bí và bình nguyên hiền hòa làm tróc gốc cây đại thụ và đau đớn đứt lìa bao lũy tre non.

Sóng gió xô đẩy trăm vạn lũ cá con xinh đẹp lên đỉnh cao non ngàn, tung bay tán loạn muôn triệu hạt mầm vừa gieo trên đất cày yêu dấu.

Sóng gió vũ bão lướt qua bao thị thành làng mạc, giật sập chòi tranh vách đất người thôn dã, cuốn trôi từng sào lúa luống khoai vùn xói công phu, tan tành từng viên gạch cổ thành đền đài dinh thự, đóng mặm mồ hôi trên da thịt người lao động khô rách áo ôm.

Sóng gió làm đứt tao nôi trẻ thơ, vỡ nát mộng đầu thanh xuân của bao tình nhân mới lớn, lạng tắt nụ cười của đôi tân hôn bên thềm đời hạnh phúc.

Sóng gió đẩy bát com xa miệng người, ngăn cách dòng máu đỏ về tim, cho quần áo lạ lùng cơ thể, ngôi nhà chẳng ấm hơi người ngơi nghỉ cuối ngày, trái mộng cuộc đời xa xôi diệu vợi và ước mơ hạnh phúc là hình phạt dành cho những người tù khổ sai một đời lưu lạc khôn nguôi.

Sóng gió đưa lời ru nghẹn ngào lên môi mẹ hiền một đời lao nhọc vì con, tiếng khóc nức trong tim người vợ trẻ xa chồng từ những đêm đầu chinh chiến và xếp hàng vạm vỡ nếp nhăn lên vàng trán cha già lao碌.

Lúc đó, hai nhi không dám cất tiếng chào đời, trẻ thơ không mong trở thành khôn lớn, người khôn lớn cầu nguyện mau đến tuổi già, người già van vái chóng đến ngày kết thúc sự sống dù không dám mơ có chiếc quan tài làm nơi trú ẩn sau cùng giữa lòng mẹ đất.

Vì lúc đó, bạn ơi, ngày dài như chưa bao giờ tắt nắng, đêm đen như huyết tối thâm u và mỗi bình minh là mỗi mặt trời chói lòa đỏ máu. Bạn ơi, một lũ người mới xuất hiện với hình thể mới y phục mới ngôn ngữ mới và ảo vọng mới làm sống lại con người ác thú lâu nay ẩn tận đáy hồn bạn hồn tôi.

Họ trọn đời ngu dại cất lời khôn ngoan nên các hiền giả ngơ ngác như người mất trí nhớ. Họ đôi tay huyết lệ đưa lên cao với thánh giá hay hoa hường nên các bậc chân tu hốt hoảng như người phạm tội, suối lạch dương thế bỗng đục ngầu, mọi bụi hoa hường đua nhau héo úa, đức thế tôn bước hoài không tới tòa sen và đáng cứu chuộc vẫn khóc mãi trên thập tự.

Họ biến tư thất thành đền đài uy nghiêm nên những đình chùa giáo đường vắng bóng tín đồ, hiu hắt như buổi chợ chiều.

Họ biến đồn trại thành nơi huấn luyện làm người nên trường học chỉ là chỗ bán buôn.

Họ đưa cao lá cờ đỏ màu thép súng phủ lên núi rừng đồng ruộng xanh biếc đầy tiếng bom đạn oan khiên nên màu đỏ đất cao nguyên màu mỡ trở thành máu và màu vàng lúa chín trở thành màu da người bệnh hoạn.

Và chính họ, những kẻ nô lệ vật chất chức tước, những tên cờ bạc bịp một sớm một chiều lên làm chủ nhân, nên bạn ơi, bạn và tôi và mọi người, những người chân thành yêu mến cuộc đời, quý trọng con người, xót thương sự sống, trở thành những tên nô lệ mới không mang thân phận tôi đòi nhưng không được một lần ngược mặt.

Những tên nô lệ được họ chia cho tấm vải bảo có màu sắc tự do bình đẳng nhưng bạn và tôi không biết may mặc vào đâu cho ấm hơi thân thể.

Họ không làm mù mắt tôi nhưng mắt tôi không được nhìn về nơi có ánh sáng. Họ không khoét tai tôi nhưng từ nay tôi không còn được nghe lời dịu dàng của mẹ già, âu yếm của vợ hiền, reo vui của tình nhân và hơi thở ngàn đời bao bọc của vũ trụ.

Họ không xiềng xích chân tôi nhưng tôi không còn dám bước đi theo nhịp tim mình, rung theo gió lướt trên đám mạ xanh và rì rào bên rừng thông yên tĩnh.

Họ không trói chặt tay tôi nhưng đôi cánh tay này không bắt nhịp được với những xúc động của tâm hồn và khi đưa ra đã không gặp được một bàn tay.

Họ không làm mờ tối trí óc tôi nhưng trí óc ơi, từ nay người chỉ là chiếc máy phản ứng theo nhịp đời đang được điều kiện hóa.

Họ không làm đứt dây đàn của tâm hồn tôi nhưng lòng tôi hẹp nên dây đàn đã chùng, mắt tôi tối đen nên âm thanh đã lạc và tay tôi quờ quạng không cầm vững phím đàn.

Họ không đày đọa tôi vì họ làm tôi tự buông thả mình. Họ không bán rao tôi nhưng làm tôi như một gái giang hồ không còn cảm xúc, tình nguyện làm tôi tớ cho đủ thứ chủ nhân ông, những tưởng mình chẳng mất gì, đâu ngờ tàn cuộc mới biết tôi chẳng còn gì.

Họ đặt bạn ở gần tôi, tôi ở gần mọi người, nhưng sao trong mắt bạn mắt tôi không vọng bóng con người mà chỉ còn xa cách ngộ nhận. Họ đặt tôi dưới mái nhà quen thuộc giữa vợ hiền con nhỏ nhưng sao ngày hạnh phúc xưa cũ không còn.

Họ đẩy tôi ra ngã ba đường, bảo tôi tự do chọn lựa nhưng sao đường nào cũng ngập tràn gió chướng và không đường nào đáng gọi tự do.

Họ dẫn dắt tôi đến các thiếu nữ thanh xuân, nhưng ô kìa các em, khuôn mặt hôm nào còn thùy mị, ngực hôm nào còn thanh tân, tứ chi hôm nào còn vương váu, nay đã rũ rượi xa cách muôn trùng.

Họ đặt tôi ngồi giữa các thanh niên mới lớn, nhưng sao các anh, cánh tay hôm nào đưa cao, vóc dáng hôm nào còn vững chãi, mái tóc hôm nào còn bông bênh, vàng trán hôm nào cao ngạo mộng tưởng gồ lên chấp nhận phong trần mà nay mắt đã lạc thần như ghé con mắt mẹ.

Họ đặt tôi giữa chợ đầy hương đèn hoa quả ngũ cốc nhưng sao tôi chỉ thấy toàn hành khát vắng bật kẻ bán người mua.

Và còn nhiều nữa bạn ơi, làm sao tôi kể hết. Họ cho tôi mọi thứ nhưng tôi không có được hai con đường để chọn lựa. Tôi chỉ còn một đường vào ngục thất của đời mình, của tấm tối và bất công đã trở thành bầu khí và nếp gấp của trật tự mới, của những đêm dài mà tự do là ác mộng và sáng tạo là điên đảo loạn cuồng.

Và ô kìa bạn ơi, họ đứng ngoài song cửa cuộc đời, giẫm chân lên các lối đi hèn mọn vỗ tay reo cười đắc thắng. Chúng ta trong này, hỏi bạn hiền của tôi ơi, sao chúng ta vẫn nhìn nhau phiến muộn.

Hỏi người thanh niên, sao tóc bạn rũ dài xuống trán. Hỏi người thiếu nữ, sao để phấn son làm mờ đôi mắt ngây thơ xiêm áo xa hoa hoen ố ngực non tơ hồn trinh khiết. Hỏi người sinh viên sao để sân trường thành nơi huấn nhục. Hỏi người trí thức sao anh để tâm hồn chùng lại xa cách dân đen. Hỏi người giáo chức sao thầy để học trò lòng trông trái như lớp học mất vô tri như bàn ghế. Hỏi người công chức sao để bữa no bữa đói mà anh vẫn tiếp tục một đời thư lại. Hỏi người chiến sĩ, anh bảo vệ ai khi da thịt anh đang lần hồi vỡ nát. Hỏi người lao động sao anh hì hục trong xưởng làm khi không đủ cơm ăn. Hỏi chị tiểu thương, sao bán buôn gồng gánh thúng mủng vui đầy ề ảm buồn tênh.

Há chẳng phải mắt chúng ta đã thấy ánh sáng, tai chúng ta đã nghe lời dịu ngọt và từ cửa miệng ta đã thoát ra những tiếng cười. Tim này đã rung động vì tiếng khóc con thơ, giọt lệ mẹ già, nụ cười người yêu và tấm nghĩa tình của người phổi ngấu.

Há chẳng phải chân chúng ta từng vượt núi băng đèo cho người người đều nhịp bước, tay chúng ta từng vung lên san bằng chướng ngại để xây đắp cuộc đời. Chúng ta vốn là người của tự do và ánh sáng, hạnh phúc và yêu thương, công lý và huynh đệ, của sự sống kéo dài từ muôn kiếp, chan hòa mặt đất và chảy tràn lên tận cõi thiên cung.

Vì lúc thất vọng là lúc sáng ngời tin yêu, lúc gục xuống là lúc trỗi dậy, lúc lạc loài là hứa hẹn một chuyên trở về, lúc bơ vơ là lúc đầy ắp giấc mơ đoàn tụ. Người nô lệ khôn khổ nhất là người sáng tạo phong phú nhất, kẻ quyết liệt bắt đầu vì không còn gì nữa để mất và hoa đời chỉ nở trên đôi tay dầm mồ hôi, trái đời chỉ đến trên đôi môi đắng cay chiến đấu, sự sống chỉ bắt đầu khi ta vượt vùng u minh cõi chết.

Vì sáng mai này ánh mặt trời vẫn chan hòa trên rừng thông ruộng lúa, hoa đồng nội vẫn lớn lên giữa bụi gai và chim sẻ chim sâu vẫn reo ca mừng đón ngày nhân gian mở hội cho muôn vạn sinh linh.

Vì còn hơi thở là còn sự sống, còn máu trở về tim là còn dịp bắt đầu, còn tiếng nói, trí óc là còn chế ngự được vùng tương lai trước mặt.

Vì bạn ơi, ta còn một đời để sống, mái nhà để trở về, vợ hiền để ôm ấp, tình nhân để hò hẹn, cha mẹ già để tâm tình vùi vĩnh. Ta còn con người của chính ta để vun đắp bằng mồ hôi của da thịt, máu của xác thân làm làm cây tiếp sinh cho loài người muôn thế hệ, làm nhịp cầu cho con cháu mai sau.

Vì lòng yêu sự thật, công chính và tự do mạnh hơn cái chết. Vì chết chỉ là một chuyến trở về an nghỉ cùng tiền nhân, vui vầy cùng thượng đế chờ ngày nhận đủ những thân yêu đã xa lìa dưới thế.

Vì thế, bạn ơi, hãy cùng tôi, người bạn hiền của tôi ơi, hãy đi nhau trời đất. Ta cất cao tiếng hát, mắt ngời tin yêu đi về hướng mặt trời. Ta mang theo trong ta những mặt trời nhỏ đầy lửa con tim, xóa ta sương mù băng giá, làm quê hương tỉnh cơn sóng gió loạn cuồng...

(Huế – 1973)